

□ Az új művészet tárgyai a tökéletesebb, drámaibb, raffináltabb és a kegyetlen szabadverseny által irányított élet tényállásait rögzítik meg. Modelljük nem a sirvavigadó, bábész az erőt és napsugarat leső fatalista elmélázó magyar, hanem a nagy emésztő lázakban, kinokban, gyönyörűségben, kéjszomjban, keserűségben és indulatokban vergődő ember. A mai regényhősöknek a sokatélésben elgyengült a testük, de végtelenül érzékeny, mindenre reagáló és bonyodalmas az idegrendszerük. Nem tornácos házakban, pipafüstös harmoniában tenyésznek, hanem mint a szenvedélyek, vágyak és bűnök izgága világpolgárai, belső tüzeiktől hajtva száguldanak be hatalmas területeket.

□ De a modern életmozgásokban, eredményekben és bukásokban, sikerekben és tragédiákban is van logikus rend és törvényszerűség. Nem lihegő hangulatcafatokban rajzolódik ki egy élet vagy egy alkotás képe, hanem a réginél mélyebb és differenciáltabb konturokból alakulnak és fejlődnek ki az emberek és cselekvéseik.

□ A mi legfiatalabb generációnk azonban a berlini impresszionisták nyelvkincsének szótárával felfegyverkezve Harden és Nordau Miksák, Heine-izű lendületét, a gúny és keserűség nihilista epéjébe mártott glosszáit használva fel egy pikkoló mellett elintézi az életművészet és erkölcs legkomolyabb problémáit. Színes jelzőket, paradox ötleteket hordanak össze Frank Wedekind, Bernard Shaw, Oskar Blumenthal vagy Karl Kraus raktárából, éles füllel kihallgatják és gyors kézzel feljegyzik a kulisszák mögött vagy a művészasztaloknál és műtermekben elhangzott élceket és művészetet, vagy irodalmat érintő előkelő helyről származott kinyilatkoztatásokat és ezeket szomoridezsősen idegenszerű mondatfűzéssel lírai kritika gyanánt tálalják fel a pesti újságoknak.

□ Különösen bosszantó, hogy a berlini magyar fiatalok a saját látása, megfigyelései, érzései és kritikái meggyőződésüképp bocsátja közre e stiláris és kompozicionális idegen tulajdon elleni deliktumokat.

□ Nem a plagizálás vádját hangsúlyozom, ez sokkal kevesebb veszedelmet rejtene magában. Egy irodalmi

becsületbiróság határozata elintézhetné az egész ügyet, hanem az idegen tekintélyekbe való kritikátlan elmerülésben a más szemével való látás mérge terjedt el ezeknél a fiataloknál, a kik husz-huszonöt évesek, amikor pedig leginvenciózusabb, eredetibb és vakmerőbb a gondolkozás.

□ A sok genialitást sugárzó magyar fiatalság szégyenli önmagát adni. Attól reszket, hogy az ő gyakran még naiv és a tudás és izlés mélyítő, finomító lombikján át nem szűrt értelmük megnyilatkozásai nem lesznek mindig frappánsok és eredetiek, tehát a magyar nyelven még közkézen nem forgó Mejer Graefe piktorokról és képekről szóló tanulmányaiból és Alfréd Kerr „Das neue Drama“ című dramaturgiai cikkeiből merít jobb ügyhöz méltó buzgalommal. Ezek a cseppel sem finom és izletes kopizálások rendítik meg az újra törekvők erkölcsi és művészi hitelét.

□ Az új művészeti dogma hirdetői mögött igen közel áll ugyanis az auktor, aki nemcsak a vezérgondolat, hanem még a szófűzéseket is irányítja és bizony minden malicia nélkül mondhatom, hogy a „Nyugat“ Figyelő rovatának írói, a modernség gyönyörű klasszikusai Ambrus Zoltán és Ignóus kivételével nagyon rosszul éreznék magukat, ha valaki — mondjuk — lefordítaná a Modern Könyvtár számára Kerr, Bahr, Harden és Meier Graefe esztétikai munkáit.

□ Nincs semmi új a nap alatt, de az érzéseknek individuálisoknak, a megfigyeléseknek és hangulatoknak egyéni, lelki és intellektuális megrendülések és izgalmak eredményeképp kell kibontakozniuk.

□ Mialatt ezt írom, panaszaim egyetlen cáfolatára az új magyar vers legnagyobb virtuózára a lehiggadt kristálytisztá logikájú, kiművelt lelkű tudósra, Babics Mihályra gondolok, aki mestere a márványfehér klaszikus művészeti formáknak és a metropolisok fényes, illatos stilizációi nélkül is hatalmas nyugati rendet vágott a magyar kultúrában.

□ Babics Mihály kis fogarasi szobájába mint frissítő, tisztító, fejlesztő és finomító erő hatolt be a nyugati szél, amelyet beszí a fiatal tanár érzékeny intellektusa, de nem olvad fel, nem enyészik el benne, mint a többiekben.

HALMI BÓDOG.

□ □ □

Ami nekünk maradt.

*Őszi sirás virágos fák alatt,
Régi bánat elillant évekből,
Nekünk, Mara, úgy-e csak ez maradt?*

*Néhány mosolygó, csöndes kis emlék,
Néhány remegő, kuszált, lila sor,
Pár kék lap, melyen kettőnk könnye ég.*

*Tavaszkok helyett bús, zengő őszyk
S lankadt, redőzött, régi violák
Integtetnek, mint jó ismerősök.*

*Fáradt, erőtlen mind a két karunk...
S jaj — de messze vannak még a kék hegyek.
Mol meleg, puha fészket rakhatunk.*

Gy. Kocsis László.